

אֲמַרָה הַשְׁמֵלָה הַלְכָנָה לְכַחֵלָה:
 "הִנֵּה זֶה שְׁבוּעַ שְׁרוּתֵי חוֹלָה."
 אֲמַר הַסַּנְדָּל הָאֶחָד לְשֵׁנִי:
 "שְׁבוּעַ יָמִים לֹא טִילְתִּי אֲנִי."

"נִצָּא!" הַתְחַנֵּן הַמְעִיל בְּאָרוֹן.
 אֲמַרָה הַכְּפִית: "עוֹד אֵדָם הַגְּרוֹן."
 "עוֹדָה מְשַׁתְּעָלֶת, וְיֵשׁ עוֹד קֶצֶת חֵם,"
 אֲמַרָה הָרְפוּאָה בְּבִקְבוּק הַכֶּתֶם.

"עָלִיהָ לְנוּחַ מְעַט בְּמִטָּה,"
 מַתַּחַת לַכּוֹר לְחֻשָּׁה מְמַחֶטֶה.
 - אֲבָל עַד מָתִי כִּף תִּשְׁכַּב לָהּ הַבַּת?
 אֲמַר הַמִּדְחָם: "עוֹד מְעַט, עוֹד מְעַט."

שְׁלֵשִׁים וּשְׁמוֹנֶה בַּמִּדְחָם
 וְקָר בַּחוּץ, אֲבָל
 אִם לֹא יוֹצְאִים לְרַחוּב - נִכּוֹן
 שְׂקָצָת, דּוֹקָא, חֶבֶל?

שְׁלֵשִׁים וּשְׁמוֹנֶה בַּלְשׁוֹן,
 בְּבִית-הַשָּׁחִי גַם.
 הַמוֹן גְּשָׁמִים יִרְדּוּ שֶׁלְשׁוֹם
 וּבְחֻצַּר - אֲגַם...

וְטַפ-טַפָּה עֲצוּב פֶּה עוֹד
 (אֲפֹלוּ עַד עֶכְשָׁו).
 וְטַפ-טַפָּה קָצוּב פֶּה עוֹד
 טַפְטוּפוּ שֶׁבָּא וְשָׁב.

וְרִק תַּנּוּר-הַפֶּח שׁוֹתֵק
 שְׂתִיקָה שֶׁל תַּנּוּרִים.
 וְרִק הַסֶּפֶר מֵרַתֵּק
 בְּשִׁפְתַת הַסְּפוּרִים.

וְרִק גְּרוֹן אֶחָד שׁוֹתֵה,
 שׁוֹתֵה וּמִתְנַשֵּׂם -
 הַמוֹן-הַמוֹן כּוֹסוֹת שֶׁל תֶּה
 עִם "סוּלְפָה" (אִיזָה שֵׁם !)

וְאִמָּא מְחִישֶׁבֶת לָהּ
 שְׁעוֹת אֲצִלִּי - בְּלִי דִי -
 (וּכְבֵר לִילָף חוֹשֶׁבֶת לָהּ
 שְׁהַעֲנִן כְּדֹאִי...)

שְׁלֵשִׁים וּשְׁמוֹנֶה בַּמִּדְחָם
 וְאִין, בְּכֻלָּל, סִפְק:
 לְחָלוֹת זֶה רַע, אֲבָל נִכּוֹן
 שְׂטוּב לְהַתְפַּנֵּק?..

אֵילַת בְּמִטָּה,
 אֵילַת חוֹלָה,
 אֵילַת חוֹלְמַת
 עַל תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה.

תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 יָפָה,
 נְהַדְרַת,
 בֵּין הַעֲצִים
 בְּאָה, עוֹכֶרֶת.

"תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 קוֹרְאִים לִי
 אֵילַת,
 וְאֲנִי קֶצֶת חוֹלָה."

"לִכְנֵן לָךְ הִבְאֵתִי
 סִלְסֵלָה עִם תּוֹתִים,
 מְתַקִּים מְתַקִּים,
 טְעִימִים טְעִימִים."

"תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 אֲכַלְתִּי,
 אֲבָל
 אֲנִי עוֹד חוֹלָה."

"לִכְנֵן לָךְ הִבְאֵתִי
 מִיָּן מִיָּחַד -
 מִיָּן פְּרוֹת רִיחֲנִי
 יֵשׁ לִי בַכּוֹד."

"תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 שְׂתִיתִי,
 אֲבָל
 אֲנִי עוֹד חוֹלָה."

"לִכְנֵן לָךְ הִבְאֵתִי
 שְׁלֵשָׁה סְפוּרִים
 עַל בֶּן מְלֹךְ יָפָה
 שְׂדוּהָר בְּדַרְכֵים."

"אִמָּא,
 הוּי אִמָּא,
 אֲנִי לֹא חוֹלָה,
 כִּי בְּאָה אֵלַי
 תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה."

הִיא הִבְיָאָה לִי
 סִלְסֵלָה
 עִם תּוֹתִים,
 וּמִיָּן רִיחֲנִי
 וּשְׁלוֹשָׁה סְפוּרִים."

תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 תְּרַנְגֵּלֶת כְּחֹלָה,
 בְּקָרָה אֶת אֵילַת,
 וְהִיא לֹא חוֹלָה.

"הדב חולה, / חולה הדב / ודאי אכל דבר-מה לא טוב" כתבה מרים ילן-שטקליס כבר ב-1939, וחמש שנים אחר כך שלחה את הכובה אלישבע לריפוי אצל הרופא הגדול בספר "המסע אל האי אולי". מחלות וחבלות, כחלק מחוויות הילדות, הן הנושא בשירים לא מעטים שנכתבו לפעוטות ולילדים צעירים.

שולמית קלוגאי (1891–1972) בחרה להסתפק באזכור מחלתה של רותי כחלק מהשיחה שמנהלים הגיבורים האמיתיים של השיר – החפצים סביב הילדה; השמלות, המעיל והסנדלים של רותי לא זו בלבד שאינם דואגים לה, אלא אף מבטאים מורת רוח: "אמר הסנדל האחד לשני: / 'שבוע ימים לא טילתי אני.' את החבורה האנוכית הזאת ממתנים הפפית, התרופה, הממחטה והמדחום, שבהיותם קשורים לרפואה ולבריאות ניתנת להם הזכות לשמש 'כתבי שטח' ולדווח כל אחד ממקומו על מצבה של רותי; הכפית הנכנסת לפה מעידה על אודם בגרון, והלחישה של הממחטה נשמעת אחרונה בהלימה לקלות משקלה ולמיקומה הנידח. המדחום הוא היחיד שלרשותו נתונים מדויקים, וכפוסק האחרון הוא משמיע הבטחה זהירה: "עוד מעט, עוד מעט." שתי מילים מעידות על גילו של השיר: "רפואה" מופיעה כאן במשמעות שכבר אבדה לה – "תרופה" בלשון ימינו. "ממחטה" נפקדת כבר כמה עשורים מן הדיבור העברי, ומחליפות אותה "טישו" ו"מגבון". ספק אם ימצאו ילדים שיכירו אותה.

יוסי גמזו (1938–2020) בחר לתת את רשות הדיבור לחולה או לחולה עצמו. השיר נפתח בעובדה המגדירה את המצב ואת הסביבה – "שלשים ושמונה במרחם", ואחר כך הילדה או הילד מהרהרים בהיבטים השונים – שליליים וחיוביים – של המצב שנכפה עליהם: "... לא יוצאים לרחוב", "וטפ-טפה עצוב פה", וכמובן שתיית "המון-המון כוסות של תה" כתוספת הכרחית לנטילת התרופה. בטפטוף הקצוב המלווה את החולה מהדהד השעמום, ונרמזת גם החמצת ההנאות שביום גשם בחוץ. מצד שני, המחלה מבטיחה לא מעט נחת: "... הספר מרתק / בשפת הספורים", ומסירותה של אמא ה"מתישבת לה / שעות אצלי" – בלי דיי" מקנה לדובר/ת יתרון על פני האחות לילך. המסקנה החד-משמעית המתבקשת מן ההרהור היא "לחלות זה רע, אבל נכון / שטוב להתפנק?..." הגיבורה החולה של **חיה שנהב** (1938-), ספק חולמת ספק הוזה, מנהלת שיחה עם "תרגגלת כחלה, / יפה, / נהדרת", המופיעה מול עיניה העצומות. התרגגולת, כמו פיה טובה, שומעת את מצוקתה של איילת ומציעה לה נחמה שכולה מעדנים לחץ ולנפש – "סלסלה עם תותים, מיץ פרות ריחני" ו"שלשה ספורים / על בן מלך יפה". בעוד הדיבור של התרגגולת שוטף ושקול, איילת ההוזה-חולמת מיוצגת בשורות לא סדורות. רק כשהרגשתה משתפרת חוזרת לדבריה הסדירות הפרוזודית.

נירה לוי